INFRASTRUKTURA I EKOLOGIA TERENÓW WIEJSKICH
INFRASTRUCTURE AND ECOLOGY OF RURAL AREAS

Nr 1/II/2012, POLSKA AKADEMIA NAUK, Oddział w Krakowie, s. 197–206
Komisja Technicznej Infrastruktury Wsi

Jadwiga Konieczna

UŻYTKI GRUNTOWE I ICH AKTUALIZACJA PODSTAWĄ PRAC KSZTAŁTUJĄCYCH STRUKTURĘ PRZESTRZENNĄ OBSZARÓW WIEJSKICH

AGRICULTURAL LAND AND UPDATED SURVEYS AS THE BASIS OF THE SPATIAL STRUCTURE OF RURAL AREAS

Streszczenie

Aktualny stan rozwoju obszarów wiejskich wynika z działalności rolniczej prowadzonej w określonych warunkach przyrodniczych, ekonomicznych i politycznych.

Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich środkami unijnymi, powoduje szersze zainteresowanie rolników do podejmowani działań zmierzających do poprawy warunków przestrzennych funkcjonowania ich gospodarstw. Struktura przestrzenna obszarów wiejskich jest kształtowana w ramach tzw. prac urządzenioworolnych, ze scaleniem gruntów na czele. Podstawą prawidłowego wykonania tych prac jest aktualna, wiarygodna i łatwo dostępna informacja o stanie istniejącym dotyczącym warunków glebowych, rzeźby terenu, warunków wodnych oraz struktury władania i użytkowania. Znajomość użytków gruntowych i ich jakości wyrażonej głównie poprzez klasę bonitacyjną ma podstawowe znaczenie w procesie gospodarowania gruntami.

Słowa kluczowe: obszary wiejskie, użytki gruntowe, prace urządzenioworolne

Summary

The current state of rural area development results from agricultural activity carried out in specific natural, economical and political conditions.

Supporting the development of rural areas with EU funds encourages farmers to take a broader interest in undertaking activities aiming at improvement of

spatial conditions in which their farms function. The spatial structure of rural areas is to be developed within the so-called "rural surveying" projects, with land consolidation as a top priority. The proper performance of these projects is based on updated, reliable and easily available information about the current state concerning soil conditions, the lay of the land, water conditions as well as the ownership and usufruct structure. The knowledge of agricultural land and its quality, expressed mainly by the soil quality class, is of fundamental importance in the land management process.

***Key words**: rural areas, agricultural land, rural surveying projects*

WSTĘP

Transformacja ustrojowa rozpoczęta w naszym kraju w 1989 roku stworzyła ogólne ramy do podejmowania nowych działań służących rozwojowi obszarów wiejskich. Drugim czynnikiem początkującym procesy zmian, pokazującym nowe możliwości rozwoju i finansowania prac kształtujących przestrzeń wiejską było nasze członkostwo w Unii Europejskiej.

Narzędziem w procesie zmian układu przestrzennego terenów wiejskich są różnego typu prace urządzenioworolne, ze scaleniem i wymianą gruntów na czele. Jako główny cel projektów rozwoju obszarów wiejskich jest poprawa warunków pracy i życia na wsi ale również rozwój innych funkcji terenu jak: gospodarka wodna, krajobraz, drogi, agroturystyka. Działania związane z rozwojem obszarów wiejskich w głównej mierze opierają się o funkcję danego terenu. Dane dotyczące użytków gruntowych i klas bonitacyjnych są niezbędne w kształtowaniu właściwej struktury władania i użytkowania w procesie planowania przestrzennego, właściwego naliczania podatków, dopłat bezpośrednich, ochrony gleb i środowiska, wyceny gruntów rolnych.

CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Artykuł ma na celu przedstawienie roli i znaczenia aktualności zapisu rodzaju użytków gruntowych i klas bonitacyjnych w systemie ewidencji gruntów i budynków. Ponieważ klasa bonitacyjna wyraża jakość gruntów, informacja ta ma ogromne znaczenie w sposobie ich zagospodarowania bądź podjęcia decyzji o przeprowadzeniu odpowiednich zabiegów urządzenioworolnych.

Przeprowadzono analizę publikacji oraz obowiązujących aktów prawnych dotyczących gleboznawczej klasyfikacji gruntów, procedury postępowania administracyjnego i technicznego dotyczącej przeprowadzania aktualizacji użytków gruntowych. Analizie podlegały również przepisy prawne związane z kształtowaniem przestrzeni wiejskiej ze szczególnym uwzględnieniem tych zabiegów urządzenioworolnych, których bazą jest aktualna informacja o powierzchni, rodzaju użytku i klasie bonitacyjnej.

UŻYTKI GRUNTOWE I GLEBOZNAWCZA KLASYFIKACJA GRUNTÓW W POLSCE

Użytki gruntowe definiowane jako ciągła część powierzchni ziemi użytkowana w sposób jednolity, są najmniejszym elementem podziału powierzchniowego kraju utworzonego dla celów prowadzenia ewidencji gruntów i budynków (jednostka ewidencyjna – obręb – działka **– użytek gruntowy**). Danymi ewidencyjnymi dotyczącymi użytków gruntowych i klas gleboznawczych są:

– numeryczny opis konturów tych użytków i klas,

– literowe oznaczenie użytków gruntowych i klas gleboznawczych w granicach poszczególnych konturów oraz numery tych konturów.

Tabela 1 przedstawia podział użytków gruntowych na grupy i podgrupy według przepisów prawnych w sprawie prowadzenia ewidencji gruntów i budynków, poczynając od przepisu wykonawczego do dekretu z 1955 roku w sprawie ewidencji gruntów i budynków.

Z tabeli wynika, iż grupy użytków gruntowych oraz ich klasyfikacja zmieniała się wraz ze zmianą przepisów prawnych w sprawie prowadzenia ewidencji gruntów. Od 1996 roku wprowadzono do ewidencji nową grupę użytków – użytki ekologiczne, czyli prawnie chronione pozostałości ekosystemów np.: naturalne zbiorniki wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, starorzecza, skarpy, wydmy itp. Zaliczono również wyszczególnione wcześnie jako odrębne grupy użytków: użytki kopalne i tereny komunikacyjne do grupy użytków – grunty zabudowane i zurbanizowane. Rozporządzeniem z 2001 roku do użytków rolnych wliczono dodatkowo: użytki rolne zabudowane, rowy i grunty pod stawami. O zaliczaniu gruntów do poszczególnych użytków gruntowych decydują:

– informacje zawarte w operacie gleboznawczej klasyfikacji gruntów,

– faktyczny sposób wykorzystania gruntu, ustalony w oparciu o kryteria wymienione w przepisach wykonawczych w sprawie ewidencji gruntów i budynków,

– ustalenia zawarte w obowiązujących aktach prawnych dotyczące morskich wód wewnętrznych oraz użytków ekologicznych.

Głównym czynnikiem wskazującym na wartość produkcyjną gleb jest klasa bonitacyjna. Zgodnie z art. 2, pkt 12 prawa geodezyjnego i kartograficznego, gleboznawcza klasyfikacja gruntów definiowana jest jako podział gleb na klasy bonitacyjne ze względu na ich wartość rolniczą ustaloną na podstawie genetycznych cech gleby. Natomiast klasa bonitacyjna – to grupa gleb wyróżnionych porównawczo na podstawie określonych ilościowo zdolności produkcyjnych w odniesieniu do wszystkich podstawowych roślin uprawnych. Najważniejsze elementy wpływające na ustalenie klasy gleboznawczej to: położenie, skład granulometryczny, typ, rodzaj, gatunek gleby, uwilgotnienie, struktura gleby, odczyn, zawartość CaCO3. W odniesieniu do użytków zielonych – typ siedliskowy danego użytku, skład botaniczny roślin łąkowych lub pastwiskowych [Władziński 2008].

Tabela 1. Grupy użytków gruntowych
Table 1. Groups of lands

Zarządzenie MRiGK z 20.02.1969 r. w sprawie ewidencji gruntów	Rozporządzenie MGPiBorazRiGŻ z 17.12. 1996 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków	Rozporządzenie MRRiB z 29. 03. 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków
1. Użytki rolne: - grunty orne (R), - sady (S), - łąki trwałe (Ł), - pastwiska trwałe (Ps). **2. Grunty pod lasami i zadrzewieniami:** - lasy i grunty leśne (Ls), - grunty zadrzewione i zakrzewione (Lz). **3. Grunty pod wodami:** - wody płynące (Wp), - wody stojące (Ws), - rowy (W). **4. Użytki kopalne (K).** **5. Tereny komunikacyjne.** - drogi (dr), - tereny kolejowe (Tk), - inne tereny komunikacyjne (Ti). **6. Tereny osiedlowe:** - tereny zabudowane: - mieszkalne (B), - przemysłowe (Ba), - inne (Bi), - tereny nie zabudowane (Bp), - tereny zieleni (Bz). **7. Tereny różne** (Tr) **8. Nieużytki** (N).	**1. Użytki rolne:** - gruntu orne (R), - sady (S), - łąki trwałe (Ł), - pastwiska trwałe (Ps). **2. Użytki leśne:** - lasy i grunty leśne (Ls), - grunty zadrzewione i zakrzewione (Lz). **3. Grunty zabudowane i zurbanizowane:** - tereny mieszkaniowe (B), - tereny przemysłowe (Ba), - inne tereny zabudowane (Bi), - zurbanizowane tereny nie zabudowane (Bp), - tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (Bz), - użytki kopalne (K), - tereny komunikacyjne: drogi (dr), koleje (Tk), inne komunikacyjne (Ti). **4. Użytki ekologiczny** (E). **5. Tereny różne** (Tr). **6. Nieużytki** (N). **7. Wody:** - morskie wody wewnętrzne (Wm), - wody śródlądowe płynące (Wp), - wody śródlądowe stojące (Ws), - rowy (W).	**2. Użytki rolne:** - grunty orne (R), - sady, - łąki trwałe (Ł), - pastwiska trwałe (Ps), - użytki rolne zabudowane (B-R), - grunty pod stawami (Wsr), - rowy (W). **2. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione:** - lasy (Ls), - grunty zadrzewione i zakrzewione (Lz). **3. Grunty zabudowane i zurbanizowane:** - tereny mieszkaniowe (B), - tereny przemysłowe (Ba), - inne tereny zabudowane (Bi), - zurbanizowane tereny niezabud. (Bp), - tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (Bz), - użytki kopalne (K), - tereny komunikacyjne: drogi (dr) , tereny kolejowe (Tk), inne tereny komunikacyjne (Ti). **4. Użytki ekologiczne** (E-Ps). **5. Nieużytki** (N). **6. Grunty pod wodami:** - grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi (Wm), - grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi (Wp), - grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi (Ws). **7. Tereny różne.**

Gleboznawczą klasyfikację gruntów na obszarze całego kraju, według jednolitych zasad i na koszt Skarbu Państwa, przeprowadzono w latach 1956-1969, na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 1956 r. w sprawie klasyfikacji gruntów (Dz. U. Nr 19, poz 97, z późn. zm.). Określenie typów gleb i klas gruntów oraz ustalenie ich wartości produkcyjnej zostało przeprowadzone zgodnie z tabelą klas (załączoną do wyżej wymienionego rozporządzenia), na podstawie badań terenowych oraz przy zastosowaniu prostych oznaczeń analitycznych. Przyjęcie badań terenowych jako podstawy do oznaczenia wartości rolniczej gleb wynikało z faktu, że wiele cech i właściwości określanych w terenie ma bezpośredni związek ze zdolnością produkcyjna gleby [Bielska, Skłodowski 2011]. Powstałe wówczas mapy klasyfikacyjne i glebowo-rolnicze są wykorzystywane w różnych procesach związanych z gospodarką gruntami do dzisiaj.

AKTUALIZACJA UŻYTKÓW GRUNTOWYCH I GLEBOZNAWCZEJ KLASYFIKACJI GRUNTÓW

Użytki gruntowe i klasy gleboznawcze są atrybutami działki ewidencyjnej, podstawowego obiektu rejestrowanego w systemie ewidencji gruntów i budynków. Jedną z podstawowych zasad funkcjonowania wymienionego systemu jest bieżąca aktualizacja danych w nim zawartych, a więc również danych dotyczących użytków gruntowych. Zgodnie z ustawą Prawo geodezyjne i kartograficzne prowadzenie i aktualizacja ewidencji gruntów i budynków należą do zadań starosty z zakresu administracji rządowej. Aktualizację danych przeprowadza się z urzędu i na koszt Państwa lub na wniosek i koszt właściciela. Reguluje to między innymi zapis art. 22 ust 2 wymienionej wyżej ustawy: „na wszystkich właścicielach i osobach władających gruntami ciąży obowiązek zgłaszania staroście powiatu wszelkich zmian dotyczących sposobu ich użytkowania w terminie 30 dni, licząc od chwili powstania tych zmian".

Gleboznawczą klasyfikację gruntów jak wspomniano, przeprowadzono w sposób jednolity w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 1956 roku w sprawie klasyfikacji gruntów (Dz. U. Nr 19 z 1956 r., poz. 97 z póź. zm.). Ustalenia wówczas dokonane zachowują moc prawną, jak również tryb postępowania administracyjnego podany w rozporządzeniu obowiązuje do dzisiaj. Obowiązujące przepisy w sprawie klasyfikacji nie przewidują okresowego jej ponawiania, gdyż zmiany w profilu glebowym są bardzo powolne i nie są zauważalne na przestrzeni wielu lat, jeżeli nie występują zjawiska lub zdarzenia, które powodują trwałe zmiany w profilu glebowym [Władziński 2006].

Rozporządzenie z 4 czerwca 1956 roku w sprawie klasyfikacji gruntów w § 2 wymienia przypadki wykonania ponownej klasyfikacji podając, iż gleboznawczą klasyfikację gruntów przeprowadza się z urzędu w ramach rocznych planów tej klasyfikacji oraz:

– przy wykonywaniu scalenia i wymiany gruntów,
– w przypadku melioracji gruntów i łąk – po upływie 2 lat po dokonaniu melioracji,
– w przypadku stwierdzenia istotnych błędów w dotychczas obowiązującej klasyfikacji gruntów.

W projekcie rozporządzenia w sprawie gleboznawczej klasyfikacji gruntów z 2011 roku zapisano, iż z urzędu klasyfikację przeprowadza się w szczególności:
– na gruntach, które nie zostały sklasyfikowane,
– na gruntach zmeliorowanych – po upływie 3 lat od wykonania urządzeń melioracji wodnych,
– po wszczęciu postępowania scaleniowego,
– po uzyskaniu informacji od organów administracji publicznej wykorzystujących dane z ewidencji gruntów i budynków o nieprawidłowościach w klasyfikacji,
– po wystąpieniu klęski żywiołowej,
– po zalesieniu gruntów na podstawie przepisów o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków unijnych.

Zmiana profilu glebowego lub sposobu użytkowania powodowana wyżej wymienionymi czynnikami, nie leżącymi bezpośrednio po stronie właściciela dokonywana jest na koszt Skarbu Państwa. W innych uzasadnionych przypadkach zmianę użytku gruntowego oraz gleboznawczą klasyfikację gruntów przeprowadza się na wniosek i koszt właściciela. Koszty obejmują prace terenowe weryfikujące zaliczenie gruntów do poszczególnych użytków gruntowych, sporządzenie niezbędnej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej przez geodetę oraz w przypadku ponownej klasyfikacji – operat sporządzony przez uprawnionego klasyfikatora. Taka dokumentacja wraz z wykazem zmian gruntowych jest podstawą wprowadzenia zmian w ewidencji gruntów i budynków w części opisowej i kartograficznej oraz wydania przez starostę decyzji administracyjnej.

Sprawdzenie klasyfikacji gruntów jest możliwe raz na 15 lat w ramach weryfikacji stanu ewidencji gruntów prowadzonej z urzędu i na koszt Skarbu Państwa przez starostę powiatu.

WYKORZYSTANIE UŻYTKÓW GRUNTOWYCH I GLEBOZNAWCZEJ KLASYFIKACJI W PRACACH URZĄDZENIOWOROLNYCH

Rolniczą przestrzeń produkcyjną stanowi ziemia w powiązaniu z agroklimatem, rzeźbą terenu i warunkami wodnymi. Przestrzeń produkcyjną rolnictwa można określić zarówno pod względem ilościowym – liczbą hektarów powierzchni ogólnej lub powierzchni użytków rolnych oraz pod względem jakościowym, gdzie podstawowe znaczenie ma jakość i przydatność rolnicza gleb [Rudnicki 2010].

Ocenę gleb możemy wykonać w oparciu o przeprowadzone następujące rodzaje klasyfikacji gruntów:

- klasyfikacja gleboznawcza,
- klasyfikacja rolniczej przydatności,
- klasyfikacja glebowo-uprawowa.

W ramach tych prac powstały cenne materiały opisowe i kartograficzne, np. mapa glebowo-rolnicza, klasyfikacyjna, mapy odczynu i zasobności w składniki pokarmowe. Szczególnie szerokie zastosowanie ma ocena ziemi we wszelkiego rodzaju pracach urządzenioworolnych, mających na celu przeobrażanie struktury przestrzennej rolnictwa.

Przykładem wykorzystania map klasyfikacyjnych i glebowo-rolniczych oraz bazy opisowej dotyczącej użytków gruntowych jest scalenie i wymiana gruntów. Jednym z ważnych etapów postępowania scaleniowego jest określenie wartości gruntów objętych scaleniem, czyli wykonanie szacunku gruntów. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scaleniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2003 r Nr 178, poz. 1749, z późn. zm), grunty objęte scaleniem szacuje upoważniony przez starostę geodeta-projektant scalenia, przy udziale powołanej przez ten organ komisji pełniącej funkcje doradcze. Na wniosek tej komisji starosta może powołać do jej składu rzeczoznawców. Uczestnicy scalenia, w drodze uchwały, określają zasady szacunku gruntów. Jeżeli jednak starosta (w drodze postanowienia) uzna, że szacunek ten byłby sprzeczny ze słusznym interesem uczestników, szacunku gruntów dokonuje się na podstawie cen obowiązujących przy sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych.

Przy ustalaniu wartości szacunkowej gruntów rolnych należy wziąć pod uwagę: rodzaj i powierzchnię użytku, klasę bonitacyjną, rolniczą przydatność gleb (wyróżniono 14 kompleksów rolniczej przydatności na gruntach ornych i 3 na użytkach zielonych, są treścią mapy glebowo-rolniczej).

Podstawą do przeprowadzenia szacunku gruntów jest mapa klasyfikacyjna oraz glebowo-rolnicza, ich treść pozwala na wydzielenie konturów szacunkowych, którym przypisuje się wartość jednostkową będącą funkcją rodzaju użytku, klasy bonitacyjnej i kompleksu glebowego w danym konturze.

Wniosek: aktualne dane o powierzchni użytków i klasach bonitacyjnych są podstawą wykonania prawidłowo scalenia gruntów

Innym przykładem procesu urządzeniowego, którego podstawą jest znajomość użytków gruntowych i klas gleboznawczych jest tzw. transformacja użytkowania gruntów, głównie użytków rolnych na użytki leśne, czyli zalesianie gruntów. Kwalifikowanie gruntów do zalesienia wiąże się z projektowaniem granicy rolno-leśnej. Przy jej ustalaniu bierze się pod uwagę: wartość bonitacyjną gruntów, granice naturalne i warunki fizjograficzne. Analiza jakości i przydatności rolniczej gleb na danym obszarze pozwala na wyznaczenie na mapach ewidencyjnych, gruntów przeznaczonych do zalesienia. W skład nowotworzonych kompleksów leśnych powinny wchodzić:

– śródpolne lasy i inne grunty leśne oraz użytki rolne klasy RVI, zaliczone do 7 kompleksu przydatności rolniczej,

– grunty orne klasy RV nie dające możliwości prowadzenia na nich efektywnej gospodarki rolnej zaliczane do 6 kompleksu przydatności rolniczej,

– pastwiska klas PsVIz i PsVI położone na terenach o niskim poziomie wód gruntowych, a przylegające bezpośrednio do istniejących kompleksów leśnych [Woch 1996].

Przykładem transformacji jest również zmiana gruntów ornych na użytki zielone. Dotyczy to gleb nadmiernie zwięzłych, trudnych do uprawy mechanicznej, o wysokim poziomie wód gruntowych, leżących na stokach o spadkach powyżej 10-20°.

Wniosek: wskazanie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi opiera się o dokładną analizą danych dotyczących aktualnego sposobu użytkowania, klasy bonitacyjnej, kompleksu rolniczej przydatności oraz warunków wodnych i rzeźby terenu.

Istotną rolę odgrywa klasa bonitacyjna w przeznaczaniu gruntów rolnych na cele nierolnicze. Zapisy ustawy z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.) regulują zasady przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne. Art. 6.1 ustawy mówi, że „na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej". W przypadku przeznaczania na cele nierolnicze np. użytków rolnych klas I-III o zwartej powierzchni powyżej 0,5 ha wymagana jest zgoda ministra właściwego do spraw rolnictwa. W art. 7.1. i 7.2 ustawy, wymienione są organy właściwe w sprawie wydawania zgody na wyłączanie z produkcji w przypadku innych klas bonitacyjnych. Za wyłączenie z produkcji naliczane są należności i opłaty roczne, których wysokość uzależniona jest m.in. od klasy bonitacyjnej.

Wniosek: znajomość rodzaju użytku, klasy bonitacyjnej, pochodzenia gleb (organicznego lub mineralnego) jest podstawą ochrony gruntów rolnych i leśnych.

Ponadto gleboznawcza klasyfikacja wykorzystywana jest do naliczania podatku rolnego. Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2006 r. Nr 136, poz. 969 z późn. zm.) „opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych...."(art. 1). Kolejny artykuł wymienionej ustawy mówi „podstawę opodatkowania podatkiem rolnym stanowi: dla gruntów gospodarstw rolnych – liczba hektarów przeliczeniowych ustalana na podstawie powierzchni, rodzajów i klas użytków rolnych wynikających z ewidencji gruntów i budynków oraz zaliczenia do okręgu podatkowego" (art.4.1, pkt. 1). Klasa bonitacyjna jest również podstawą do zwolnień od podatku rolnego (np. za użytki rolne kasy V i VI nie płaci się podatku).

Wniosek: aktualne dane o rodzaju użytków, ich powierzchni i klasach bonitacyjnych są podstawą naliczenia wysokości podatku gruntowego.

PODSUMOWANIE

Z przytoczonych w referacie przykładów wynika, że polski system wartościowania gruntów wyrażony w klasach bonitacyjnych jest podstawą prac urządzenioworolnych, a także planowania przestrzennego i gospodarczego na obszarach niezurbanizowanych.

Struktura użytków gruntowych jest formowana siłami przyrody jak również działalnością człowieka. Właściwe użytkowanie powierzchni ziemi, to użytkowanie zgodne z przyrodniczymi predyspozycjami obszaru oraz zgodne z potrzebami i możliwościami społecznymi, gospodarczymi i technicznymi. Zasady realizowane w ramach polityki gospodarki ziemią muszą zakładać maksymalną oszczędność użytków rolnych i leśnych oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich przy równoczesnym zachowaniu wartości środowiskowych.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna wymaga szeregu zabiegów takich jak: scalenia gruntów, melioracje czy powiększanie obszarów gospodarstw. Podstawą tych zabiegów jest aktualna informacja o warunkach glebowych, wodnych czy rzeźbie terenu, którą możemy pozyskać między innymi z map glebowo-rolniczych i klasyfikacyjnych. Dlatego bardzo ważną rolę odgrywa proces aktualizacji istniejących materiałów klasyfikacyjnych, które są bardzo cennym materiałem o glebach i podstawą podejmowania określonych działań dotyczących obszarów wiejskich.

BIBLIOGRAFIA

Bielska A., P. Skłodowski. *Rola gleboznawczej klasyfikacji gruntów w rozwoju obszarów wiejskich*. Przegląd Geodezyjny nr 11. Warszawa, 2011.

Rudnicki H. *Kształtowanie przestrzeni produkcyjnej a innowacyjność w rolnictwie*. SGGW, Katedra Polityki Agrarnej i Marketingu. Prace Naukowe Nr 45, 2010.

Władziński W. *Wykorzystanie gleboznawczej klasyfikacji gruntów i ich szacowanie w postępowaniu scaleniowym*. Materiały szkoleniowe, Puławy, 2006.

Woch F. *Wytyczne do projektowania granicy rolno-leśnej*. Masz. Powiel., IUNG, Puławy, 1996.

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. *Prawo geodezyjne i kartograficzne* (Dz. U. z 2010 r. Nr 193, poz. 1287).

Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. *o scaleniu i wymianie gruntów* (Dz. U. z 2003 r Nr 178, poz. 1749, z późn. zm).

Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. *o podatku rolnym* (Dz. U. z 2006 r. Nr 136, poz. 969 z późn. zm.).

Ustawa z 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 1956 roku w *sprawie klasyfikacji gruntów* (Dz. U. Nr 19, poz. 97 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministrów Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 17 grudnia 1996 r. *w sprawie ewidencji gruntów i budynków* (Dz. U. Nr 158, poz.813).

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454).

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w *sprawie gleboznawczej klasyfikacji gruntów* z 2011 roku.

Zarządzenie Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Komunalnej z dnia 20 lutego 1969 r. *w sprawie ewidencji gruntów* (M. P. Nr 11, poz. 98).

Dr inż. Jadwiga Konieczna
Uniwersytet Warmińsko-Mazurskie w Olsztynie
Wydział Geodezji i Gospodarki Przestrzennej
Katedra Katastru i Zarządzania Przestrzenią
ul. Prawocheńskiego 15, 10-724 Olsztyn,
Tel.: +48(89) 5233407,
e-mail: jadwiga.konieczna@uwm.edu.pl